כיתה י' | חינוך פיננסי | יחידה 1 · שיעור 6 | 45 דק' | מתאים לממלכתי ולממלכתי-דתי

🎯 הצבת מטרות ובניית תקציב אישי

🎯 מטרות השיעור

- לנסח מטרה כספית ברורה ומדידה (SMART)
- להבחין בין הכנסות, הוצאות קבועות והוצאות משתנות
- לבנות תקציב חודשי פשוט ולחשב כמה צריך לחסוך בכל חודש כדי להגיע למטרה

🚪 פתק כניסה (2 דקות)

בתחילת השיעור כל תלמיד עונה על פתק, בלי ציון:

1. על מה הייתם רוצים לחסוך כסף בשנה הקרובה?
2. כמה כסף, בערך, עובר דרככם בחודש (דמי כיס, עבודה, מתנות)? אין צורך לכתוב סכום מדויק.
3. על מה הכסף שלכם נגמר הכי מהר?

למורה: 1. מטרות טיפוסיות: טלפון, טיול, רישיון נהיגה, מתנה. 2. לא לבקש סכומים בקול; זו שאלה אישית. 3. לרוב: אוכל בחוץ, בילויים, משלוחים, מנויים. אין צורך לתקן עכשיו.

🔑 מושגי מפתח

תקציב
תוכנית שמראה כמה כסף נכנס, כמה יוצא ולאן, בתקופה מסוימת.

הכנסה
כסף שנכנס: שכר, דמי כיס, מתנות.

הוצאה קבועה
הוצאה שחוזרת כל חודש בסכום דומה, כמו מנוי לטלפון או כרטיס תחבורה.

הוצאה משתנה
הוצאה שמשתנה מחודש לחודש, כמו בילויים, אוכל בחוץ ובגדים.

מטרת SMART
מטרה ספציפית, מדידה, ברת השגה, רלוונטית ותחומה בזמן.

📖 הסבר למורה

תקציב אינו עונש אלא כלי שעוזר להחליט מראש לאן הולך הכסף, במקום לגלות בסוף החודש שהוא נגמר. בונים אותו בשלושה צעדים: רושמים את ההכנסות; רושמים את ההוצאות ומחלקים לקבועות ולמשתנות; ומחליטים כמה לשים בצד למטרה.

מטרה עמומה ("לחסוך קצת") קשה להשיג. מטרת SMART מנוסחת כך: "לחסוך 1,200 ₪ לאוזניות עד סוף יוני". כשיש סכום ותאריך, אפשר לחשב כמה לחסוך בכל חודש: הסכום חלקי מספר החודשים.

כלל אצבע מוכר הוא "חיסכון קודם": להעביר את סכום החיסכון בתחילת החודש, ולא לחכות למה שנשאר בסוף. יש גם חלוקות מוכרות כמו 50/30/20 (צרכים/רצונות/חיסכון), אבל הן רק נקודת פתיחה ולא כלל מחייב.

👩‍🏫 פעילות בכיתה

1. פתק כניסה (2 דקות): שלוש שאלות קצרות (ראו למעלה).
2. פתיחה: נועה, בת 16, מקבלת 600 ₪ בחודש מעבודה ודמי כיס (דמיוני), ורוצה לחסוך לטיול שנתי. איך היא יודעת אם זה אפשרי?
3. הסבר: מטרת SMART, הכנסות, הוצאות קבועות ומשתנות.
4. בזוגות: בונים לנועה תקציב חודשי בטבלה ומחשבים כמה היא יכולה לחסוך.
5. שינוי בתרחיש: המנוי לטלפון התייקר ב-30 ₪. מה נועה מוותרת עליו? מילוי דף העבודה.
6. כרטיס יציאה (2 דקות). מי שסיים מוקדם: ★ חלק אקסטרה למתקדמים.

💡 הערות למורה

נושא הכסף רגיש. התרגול כולו על דמויות דמיוניות, ולא מבקשים מתלמידים לחשוף את ההכנסות של המשפחה. החלוקה 50/30/20 היא כלל אצבע נפוץ, לא המלצה רשמית.

❓ שאלות תרגול (בודקים בלחיצה)

1. איזו מטרה מנוסחת לפי SMART?

- לחסוך יותר
- לחסוך 900 ₪ לאופניים עד אוגוסט
- להיות עשיר
- לא לבזבז

2. איזו הוצאה היא קבועה?

- בילוי עם חברים
- מנוי חודשי לטלפון
- מתנה ליום הולדת
- בגד במבצע

3. מה המשמעות של "חיסכון קודם"?

לחסוך מה שנשאר בסוף החודש | להעביר לחיסכון בתחילת החודש | לחסוך רק כשיש בונוס | לא להוציא בכלל

4. רוצים 1,200 ₪ בעוד 8 חודשים. כמה לחסוך בחודש?

100 ₪ | 150 ₪ | 120 ₪ | 200 ₪

🎟️ כרטיס יציאה (2 דקות)

בסוף השיעור כל תלמיד כותב על פתק:

1. נסחו מטרה כספית אחת שלכם לפי SMART.
2. כתבו הוצאה אחת קבועה והוצאה אחת משתנה מהחיים שלכם.

תשובות אפשריות: 1. צריכה לכלול סכום, מטרה ותאריך. 2. קבועה: מנוי, תחבורה; משתנה: בילויים, אוכל בחוץ, בגדים.

🏠 משימה עם המשפחה

משימה קצרה לבית (10–15 דקות), לעשות יחד עם בן משפחה:

1. שאלו בן משפחה: איך הוא מתכנן הוצאה גדולה (חופשה, מכשיר חשמל)?
2. האם הוא חוסך מראש, פורס לתשלומים או משלב?
3. כתבו טיפ אחד לתכנון שלמדתם ממנו. בלי לשתף סכומים בכיתה.

📌 ציר 1 בתוכנית החינוך הפיננסי של משרד החינוך: צרכנות מודעת וקבלת החלטות פיננסיות.

📝 בדף העבודה

פתק כניסה, 5 תרגילים, ★ חלק אקסטרה למתקדמים וכרטיס יציאה. מחוון מלא בעמוד השני. למתקשים יש דף עם תמיכה: מחסן מילים, שאלות הקפה ומשפטי פתיחה.

המידע כללי ואינו ייעוץ פיננסי או משפטי מותאם אישית. כל המספרים והשמות בשיעור דמיוניים.

מחוון למורה

מחוון: הצבת מטרות ובניית תקציב אישי

🚪 **פתק כניסה:** 1. מטרות טיפוסיות: טלפון, טיול, רישיון נהיגה, מתנה. 2. לא לבקש סכומים בקול; זו שאלה אישית. 3. לרוב: אוכל בחוץ, בילויים, משלוחים, מנויים. אין צורך לתקן עכשיו.

1. ב. קבועה חוזרת בסכום דומה, משתנה משתנה מחודש לחודש
2. ב. לרשום את ההכנסות
3. 50 + 80 + 200 + 120 = 450; 600 − 450 = 150 ₪.
4. 150 × 5 = 750 ₪, חסרים 150 ₪. צריך לחסוך 180 ₪ בחודש (900 ÷ 5), למשל לצמצם בילויים ב-30 ₪.
5. למשל: "לחסוך 600 ₪ לאוזניות עד 1 במרץ, 100 ₪ בכל חודש".

★ חלק אקסטרה למתקדמים

6. 500 צרכים, 300 רצונות, 200 חיסכון. לנער שההורים מכסים לו צרכים בסיסיים אפשר לחסוך יותר; הכלל הוא נקודת פתיחה בלבד.
7. כשחוסכים בתחילת החודש, החיסכון לא תלוי בכמה נשאר בסוף. דוגמה: העברה אוטומטית של 100 ₪ ביום קבלת השכר.

🎟️ **כרטיס יציאה:** 1. צריכה לכלול סכום, מטרה ותאריך. 2. קבועה: מנוי, תחבורה; משתנה: בילויים, אוכל בחוץ, בגדים.